

The moderating role of religious well-being and self-differentiation in the relationship between boredom and addiction tendency among male high school students of Nourabad

Zarei S*, Kazemipour A

Department of Psychology, Lorestan University, Khorramabad, I.R. Iran.

Received: 2020/07/11 | Accepted: 2021/02/27

Abstract:

Background: Due to the increasing rate of addiction and its destructive consequences, recognizing the factors that contribute to addiction tendency among adolescents can be a useful step toward prevention of addiction. Therefore, this present study aimed to investigate the moderating role of religious well-being and self-differentiation in the relationship between boredom and addiction tendency.

Materials and Methods: The research design was correlational. The statistical population was high school male students in Nourabad at the academic year 1397-1398 that a total of 360 students were selected by cluster sampling. Data were collected using multi-dimensional religious well-being inventory, multidimensional scale of boredom, differentiation of self-inventory-revised, and addiction proneness scale. Then, collected data were analyzed using Pearson correlation and hierarchical linear regression.

Results: The results showed a positive and significant relationship between boredom and addiction tendency ($r=0.44$, $P<0.01$), a negative and significant relationship between religious well-being and addiction tendency ($r=-0.29$, $P<0.01$) and between self-differentiation and addiction tendency ($r=-0.38$, $P<0.01$). Also, based on hierarchical regression' results the moderating role of religious well-being ($\beta=0.16$, $P<0.01$) and self-differentiation ($\beta=0.25$, $P<0.01$) in the relationship between boredom and addiction tendency was confirmed.

Conclusion: The present provided evidence for the moderating role of religious well-being and self-differentiation in the relationship between boredom and addiction proneness. Therefore, developing religious well-being and training self-differentiation among adolescents could be a good way to protect them in the face of boredom and addiction tendency.

Keywords: Adolescent, Addiction, Boredom, Differentiation, Religion, Well-being

*Corresponding Author

Email: Salman_zarei@yahoo.com

Tel: 0098 663 272 1725

Fax: 0098 663 272 1735

Conflict of Interests: No

Feyz, Journal of Kashan University of Medical Sciences, April, 2021; Vol. 25, No 1, Pages 767-776

Please cite this article as: Zarei S, Kazemipour A. The moderating role of religious well-being and self-differentiation in the relationship between boredom and addiction tendency among male high school students of Nourabad. *Feyz* 2021; 25(1): 767-76.

نقش تعدیل‌کننده سالم‌زیستی مذهبی و خودتمایز یافتگی در رابطه بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد در بین دانش‌آموزان پسر شهر نورآباد

*^۱ سلمان زارعی ، احمد کاظمی پور^۲

خلاصه:

سابقه و هدف: با توجه به افزایش روزافزون اعتیاد و پیامدهای مخرب آن، شناخت عوامل مؤثر بر گرایش نوجوانان به اعتیاد می‌تواند گام مفیدی در راستای پیشگیری از اعتیاد باشد؛ بنابراین، پژوهش حاضر، با هدف تعیین نقش تعدیل‌کننده سالم‌زیستی مذهبی و خودتمایز یافتگی در رابطه بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد انجام شد.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع همبستگی بود. جامعه آماری، دانش‌آموزان پسر متوسطه شهر نورآباد در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ بود که تعداد ۳۶۰ نفر با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از سیاهه چندبعدی سالم‌زیستی مذهبی، مقیاس چندبعدی حالت ملال روان‌شناختی، پرسشنامه خودتمایز یافتگی و مقیاس آمادگی اعتیاد، گردآوری و با ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون سلسله‌مراتبی تحلیل شدند.

نتایج: نتایج نشان داد که بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد رابطه مثبت معناداری ($r=0/44, P<0/01$)، بین سالم‌زیستی مذهبی با گرایش به اعتیاد ($r=-0/29, P<0/01$) و بین خودتمایز یافتگی با گرایش به اعتیاد ($r=-0/38, P<0/01$) رابطه منفی معناداری وجود دارد. همچنین، بر اساس نتایج رگرسیون سلسله‌مراتبی، نقش تعدیل‌کننده سالم‌زیستی مذهبی ($\beta=0/16, P<0/01$) و خودتمایز یافتگی ($P<0/01$)، $\beta=0/25$ در رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد مورد تأیید قرار گرفت.

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر، شواهدی برای نقش تعدیل‌کننده سالم‌زیستی مذهبی و خودتمایز یافتگی در رابطه بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد فراهم آورد؛ بنابراین، توسعه سالم‌زیستی مذهبی و آموزش خودتمایز یافتگی می‌تواند روش مطلوبی جهت محافظت در برابر اثرات منفی ملال روان‌شناختی و در نتیجه گرایش به اعتیاد باشد.

واژگان کلیدی: اعتیاد، تمایز یافتگی، سالم‌زیستی، مذهب، ملال، نوجوانان

دو ماه‌نامه علمی - پژوهشی فیض، دوره بیست و پنجم، شماره ۱، فرودین - اردیبهشت ۱۴۰۰، صفحات ۷۷۶-۷۶۷

مقدمه

در ایران نیز آمارها نشان می‌دهد که حدود ۱۶ درصد از مصرف‌کنندگان مواد مخدر و صنعتی کمتر از ۱۸ سال سن دارند [۵]. با توجه به شیوع مصرف در بین دانش‌آموزان، شناسایی عوامل اثرگذار بر گرایش به اعتیاد ضروری است. پژوهش‌ها در زمینه اعتیاد بر وجود گرایش به اعتیاد توافق دارند، اما هرکدام علت آن را به عوامل مختلف فردی، خانوادگی و اجتماعی ربط می‌دهند [۶، ۷]. در این بین، به نظر می‌رسد یکی از مؤلفه‌های مهم در گرایش دانش‌آموزان به اعتیاد ملال روان‌شناختی Boredom باشد [۸، ۹]. مطالعات، رابطه‌ی بین ملال روان‌شناختی و دامنه وسیعی از مشکلات، از قبیل ناسازگاری اجتماعی [۱۰]، احساس تنهایی [۱۱] و از همه مهم‌تر خطر مصرف مواد [۱۲] در بین دانش‌آموزان را نشان می‌دهد. در کنار موارد مطرح‌شده، Denson و همکاران [۱۳] به این نتیجه رسیدند که ملال روان‌شناختی باعث می‌شود خودکنترلی نوجوانان کاهش یابد و در نتیجه آن‌ها به رفتارهای پرخطر مانند مصرف مواد گرایش داشته باشند. همچنین، مطالعات نشان می‌دهد که ملال روان‌شناختی دامنه وسیعی از رفتارهای پرخطر از قبیل گرایش به مصرف مواد، الکل و ماری‌جوآنا را افزایش می‌دهد [۱۴، ۱۵]. با توجه به پیامدهای اعتیاد در بین نوجوانان و همچنین

مسئله اعتیاد در میان دانش‌آموزان، به دلیل حساسیت این دوره از زندگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [۲، ۱]. مطالعات هم‌گیرشناسی نشان می‌دهد که مصرف مواد با افزایش سن، افزایش می‌یابد؛ به طوری که شیوع مصرف مواد از ۱/۳ درصد در سن ۱۲ سالگی به ۲۵/۴ درصد در سن ۲۱ سالگی می‌رسد [۳]. براساس پیمایش رفتارهای پرخطر نوجوانان در سال ۲۰۱۸ در ایالات متحده حدود ۲۱/۹ درصد مصرف الکل، ۲۳/۴ درصد مصرف سیگار و ۲۳/۱ درصد مصرف ماری‌جوآنا گزارش شده است [۴].

۱. استادیار مشاوره، گروه روان‌شناسی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران

* نشانی نویسنده مسئول:

لرستان، خرم‌آباد، دانشگاه لرستان، گروه روان‌شناسی

تلفن: ۰۶۶۳۲۷۲۱۳۳۵ | دوره‌نویس: ۰۶۶۳۲۷۲۱۳۳۵

پست الکترونیک: Salman_zarei@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۴/۲۱ | تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۱۲/۹

راهکارهایی برای کاهش آن ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین، هدف پژوهش، بررسی نقش تعدیل‌کنندگی سالم‌زیستی مذهبی و خود‌تمایز یافتگی در رابطه بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد بود.

مواد و روش‌ها

کد اخلاق این پژوهش، به شماره IR.IAU.TMU.REC.1398.193.2 در کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران تأیید شد. تحقیق حاضر، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش، دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شهر نورآباد در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ بود. از میان جامعه مذکور، جهت تعیین حجم نمونه براساس جدول نمونه‌گیری Morgan و Krejcie تعداد ۳۶۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای به‌عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری، ابتدا از میان مدارس دوره دوم متوسطه (جمعاً ۸ مدرسه) به‌صورت تصادفی ۴ مدرسه انتخاب شدند و سپس از هر مدرسه، تعداد ۲ کلاس در پایه‌ها و رشته‌های مختلف به‌روش تصادفی، انتخاب و در ادامه، از بین همه دانش‌آموزان کلاس‌ها نمونه نهایی انتخاب شد. ملاک‌های ورود به پژوهش، شامل: (۱) عدم اعتیاد به مواد و (۲) دامنه سنی بین ۱۵ تا ۱۸ سال بود و تنها ملاک خروج از پژوهش، داشتن سابقه بیماری جسمانی و روان‌شناختی خاص (بنا بر خودگزارشی نوجوانان) بود. همچنین، ملاحظات اخلاقی، اعم از: مطلع‌بودن شرکت‌کنندگان از روند پژوهش، رضایت آگاهانه (دریافت رضایت کتبی)، مختاربودن شرکت‌کنندگان برای خروج از پژوهش و محرمانه ماندن اطلاعات شرکت‌کنندگان در پژوهش رعایت شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار زیر استفاده شد.

مقیاس چندبعدی حالت ملال (Multidimensional State Scale of Boredom): این مقیاس توسط Fahlman و همکاران [۳۵]، به‌منظور اندازه‌گیری حالت ملال طراحی شده است. این فرم ۲۹ سؤال دارد و دارای پنج بعد یکنواختی، انگیزندگی بالا، انگیزندگی پایین، بی‌توجهی و درک زمان است. برای نمره‌گذاری به هر سؤال، نمره‌ها به‌صورت طیف لیکرت هفت درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) اختصاص داده شد. کسب نمره بالا در این مقیاس، نشان‌دهنده ملال روانی بیشتر در افراد است. همسانی درونی نسخه اصلی مقیاس به شیوه ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر با ۰/۹۶ به‌دست آمده است. در پژوهش محسنی‌اژیه و قمرانی [۳۶]، ساختار پنج‌عاملی مقیاس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، تأیید و میزان اعتبار مقیاس با ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر

شیوع ملال روان‌شناختی به‌عنوان یکی از عوامل خطر گرایش به اعتیاد، ضروری است که از طریق چه متغیرهایی می‌توان ارتباط ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد را تضعیف کرد. از جمله متغیرهایی که می‌تواند عاملی مهم در جهت کاهش پیوند ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد در بین نوجوانان باشد، سالم‌زیستی مذهبی Spiritual well-being است [۱۷، ۱۶]. سالم‌زیستی مذهبی از اجزای مهم مراقبت‌های حمایتی در بین نوجوانان است که مطابق با مطالعات می‌تواند منجر به کاهش ملال روان‌شناختی [۲۰-۱۸]، حفظ امید در زندگی [۲۱]، سالم‌زیستی هیجانی [۲۲] و تاب‌آوری [۲۳] شود. همچنین، Hill و Pargament رابطه مثبت و معناداری بین نگرش‌های مذهبی افراد و دامنه وسیعی از رفتارهای مرتبط با سلامت روان مانند مصرف کمتر سیگار و الکل گزارش کرده‌اند [۲۴]. در پژوهشی دیگر، Yong و همکاران نشان دادند که ۸۵ درصد از افراد نمونه، اعتقاد داشتند نگرش‌های مذهبی باعث ترک سیگار آن‌ها شده است [۲۵]. در کنار موارد مطرح‌شده، مطالعه در بین نوجوانان نشان می‌دهد که باورهای سالم مذهبی با مصرف سنگین مواد، گرایش به مصرف الکل و ماری‌جوآنا رابطه منفی دارد [۲۶، ۲۱]. از جمله متغیرهای دیگر که می‌تواند نقش بسزایی در تضعیف رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد ایفا کند، خود‌تمایز یافتگی Self-differentiation است [۲۷، ۲۸]. مطالعات نشان می‌دهد که خود‌تمایز یافتگی به‌طور مثبتی با رشد روانی - اجتماعی در دوران نوجوانی ارتباط دارد [۲۹]. افرادی که تمایز یافتگی پایینی دارند، به‌طور قابل توجهی اضطراب مزمن بالایی را تجربه می‌کنند که مستعد بروز انواع بیماری‌های جسمانی و روان‌شناختی، مانند جسمانی کردن و الکلیسم هستند [۳۰، ۳۱]. این مسأله، مطابق با دیدگاه Church و همکاران منجر می‌شود به این‌که تمایز یافتگی بالا به‌عنوان عامل حمایت‌کننده فرد در مقابل خطر مصرف مواد در نظر گرفته شود [۳۲]. در همین راستا، نتایج یک مطالعه طولی نشان می‌دهد که نوجوانان با سطح تمایز یافتگی پایین به‌احتمال بیشتری به مصرف مواد و الکل گرایش پیدا می‌کنند [۳۳]. همچنین، نتایج مطالعه کامکار و همکاران مطرح می‌کند نوجوانانی که تمایز یافتگی کمی دارند، قادر نیستند فکر و احساس خود را مدیریت کنند و به‌راحتی آشفته می‌شوند که این آشفته‌گی، خود می‌تواند زمینه‌ساز گرایش به اعتیاد را فراهم کند [۳۴]. در مجموع باید گفت که جامعه دانش‌آموزان نوجوان به‌دلیل تغییرات گسترده در تمام ابعاد جسمانی، شناختی، هیجانی و اجتماعی ممکن است فشارها و استرس‌های زیادی را متحمل شوند که بیشتر مستعد ارتکاب رفتارهای پرخطر از قبیل گرایش به اعتیاد باشد. از این‌رو، پرداختن به عوامل زمینه‌ساز و کاهش گرایش به اعتیاد در بین دانش‌آموزان، به‌منظور ارائه

نیز میزان اعتبار مقیاس به روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۱ به دست آمد.

سیاهه چندبعدي سالم‌زیستی مذهبی
(Multidimensional Inventory for Religious Well-being): این سیاهه بر پایه رویکرد چندبعدي به مذهب توسط Unterrainer و همکاران در سال ۲۰۱۰ معرفی شده است [۳۹]. این سیاهه از ۴۸ آیتم و ۶ خرده‌مقیاس شامل امید به آینده، بخشندگی، تجربه معنا و مضمون، دین‌داری عمومی، اعتقاد به آخرت و امید به خدا تشکیل شده است. هر یک از خرده‌مقیاس‌ها شامل ۸ سؤال است که پاسخگویی به آیتم‌ها بر اساس مقیاس لیکرت ۶ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۶) درجه‌بندی می‌شود. نمره کلی مقیاس از جمع نمرات خرده‌مقیاس‌ها به دست می‌آید و نمرات بالا نشان‌دهنده سالم‌زیستی مذهبی بالاتر است. سازندگان سیاهه، همسانی درونی کل مقیاس را برابر ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند. علیلو و همکاران [۴۰] نیز پایایی سیاهه را با ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر با ۰/۸۱ گزارش کردند. در پژوهش حاضر نیز اعتبار مقیاس به روش آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس سالم‌زیستی مذهبی برابر با ۰/۸۳ به دست آمد. جهت تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد و آزمون کولموگروف - اسمیرنوف) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون سلسله‌مراتبی) استفاده شد. همچنین جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۳ استفاده شد.

نتایج

پس از اجرای پرسشنامه‌ها تعداد ۱۶ پرسشنامه به علت مخدوش بودن از روند پژوهش حذف و داده‌های مربوط به ۳۴۴ دانش‌آموز تحلیل شد. بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نشان داد که میانگین و انحراف استاندارد سن نوجوانان به ترتیب برابر با ۱۶/۷۳ و ۳/۹۵ بود. همچنین از نظر رشته تحصیلی ۴۲/۷۱ درصد رشته علوم تجربی، ۳۱/۵۴ درصد رشته ادبیات و علوم انسانی و ۲۵/۷۵ درصد رشته ریاضی و فیزیک بودند. در ادامه در جدول ۱ اطلاعات توصیفی و وضعیت نرمال بودن توزیع نمرات آزمودنی‌ها در متغیرهای پژوهش ارائه می‌شود.

با ۰/۹۲ گزارش شده است. در پژوهش حاضر نیز میزان اعتبار مقیاس به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۶ به دست آمد.

پرسشنامه‌ی خودتمایز یافتگی (Differentiation Of Self Inventory-Revised): این پرسشنامه توسط Skowron و Schmitt بر اساس نظریه Bowen ساخته شده است [۲۹]. این پرسشنامه ۴۶ سؤال دارد و از ۴ خرده‌مقیاس واکنش‌پذیری عاطفی (۱۲ گویه)، گسلس عاطفی (۱۱ گویه)، جایگاه من (۱۱ گویه) و آمیختگی با دیگران (۱۲ گویه)، تشکیل شده است. نمره‌گذاری بر اساس مقیاس لیکرت در یک طیف ۶ گزینه‌ای از ۱ (ابدأ در مورد من صحیح نیست) تا ۶ (کاملاً در مورد من صحیح است) قرار دارد. حداکثر نمره‌ی این پرسشنامه برابر با ۲۷۶ است. نمره‌ی کمتر در این پرسشنامه، نشانه‌ی سطوح پایین تمایز یافتگی است. روایی محتوایی این پرسشنامه توسط سازندگان آن تأیید شده است و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ است [۲۹]. مقدم‌فر و ذکایی‌آشتیانی [۲۸] پرسشنامه‌ی مذکور را روی یک نمونه‌ی ۱۰۰ نفری اجرا کردند و پایایی آن را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۶۷ گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه ۰/۸۷ به دست آمد.

مقیاس آمادگی اعتیاد (Addiction Proneness Scale): این مقیاس توسط Weed و Butcher در سال ۱۹۹۲ به منظور ارزیابی آمادگی افراد برای ابتلا به اعتیاد ساخته شد [۳۷]. این مقیاس دارای ۳۶ ماده به اضافه ۵ ماده دروغ‌سنج است. نمره‌گذاری هر سؤال بر روی یک پیوستار از صفر (کاملاً مخالفم) تا ۳ (کاملاً موافقم) قرار دارد. البته این شیوه نمره‌گذاری در سؤالات شماره ۱۲، ۱۵، ۲۱ و ۳۳ معکوس است. برای به دست آوردن نمره کلی پرسشنامه باید مجموع امتیازات تک‌تک سؤالات (به غیر از مقیاس دروغ‌سنج) را با هم جمع نمود. این نمره، دامنه‌ای از ۰ تا ۱۰۸ را خواهد داشت. نمرات بالاتر به منزله آمادگی بیشتر فرد پاسخ‌دهنده برای اعتیاد است. در پژوهش زرگر، نجاریان و نعیمی [۳۸]، روایی سازه مقیاس از طریق همبسته‌کردن آن با مقیاس ۲۵ ماده‌ای فهرست بالینی، علائم بالینی را برابر ۰/۴۵ و اعتبار مقیاس با روش آلفای کرونباخ را برابر ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند که در حد مطلوب است. در پژوهش حاضر

جدول شماره ۱- شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش، نرمال بودن توزیع نمره‌ها و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

شاخص‌ها	متغیرها	مینیمم	ماکسیمم	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	کولموگروف-اسمیرنف	
								P	Z
(۱) ملال روان‌شناختی		۳۲	۱۸۶	۱۴۹/۳۴	۱۰/۰۸	-۰/۸۹	۰/۵۷	۰/۰۵۹	۰/۰۹۷
(۲) سالم‌زیستی مذهبی		۵۹	۲۵۷	۱۷۲/۵۳	۱۳/۰۶	۰/۷۶	۰/۸۱	۰/۰۷۶	۰/۰۸۱
(۳) خودتمایز یافتگی		۶۱	۲۴۲	۱۱۵/۷۱	۹/۸۴	-۰/۳۳	-۰/۴۸	۰/۰۸۳	۰/۰۵۴
(۳) گرایش به اعتیاد		۲۴	۱۰۳	۷۹/۳۳	۶/۴۲	۰/۵۲	-۰/۷۳	۰/۰۷۲	۰/۰۶۹

پرداختن به میانگین و انحراف استاندارد، نمرات آزمودنی‌ها نشان می‌دهد که براساس شاخص‌های کجی و کشیدگی و همچنین نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنف سطح معناداری آماره Z بزرگ‌تر از $P > ۰/۰۵$ است. بنابراین براساس این آماره‌ها نرمال بودن توزیع نمرات تأیید می‌شود.

جدول شماره ۱ در کنار نشان دادن حداقل و حداکثر نمره کسب شده افراد نمونه در متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد که میانگین و انحراف معیار افراد گروه نمونه در ملال روان‌شناختی ($۱۴۹/۳۴ \pm ۱۰/۰۸$)، سالم‌زیستی مذهبی ($۱۷۲/۵۳ \pm ۱۳/۰۶$)، خودتمایز یافتگی ($۱۱۵/۷۱ \pm ۹/۸۴$) و گرایش به اعتیاد ($۷۹/۳۳ \pm ۶/۴۲$) بود. در کنار

جدول شماره ۲- ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش و شاخص‌های هم‌خطی چندگانه متغیرهای مستقل

شاخص‌ها	متغیرها	ضرایب همبستگی				شاخص‌های هم‌خطی چندگانه
		(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	
(۱) ملال روان‌شناختی		۱				عامل تورم واریانس ۳/۶۱
(۲) سالم‌زیستی مذهبی		-۰/۴۲**	۱			آماره تحمل ۰/۴۱
(۳) خودتمایز یافتگی		-۰/۵۷**	۰/۳۱**	۱		۴/۲۷
(۳) گرایش به اعتیاد		۰/۴۴**	-۰/۲۹**	-۰/۳۸**	۱	۲/۸۹

$P < ۰/۰۱$ **

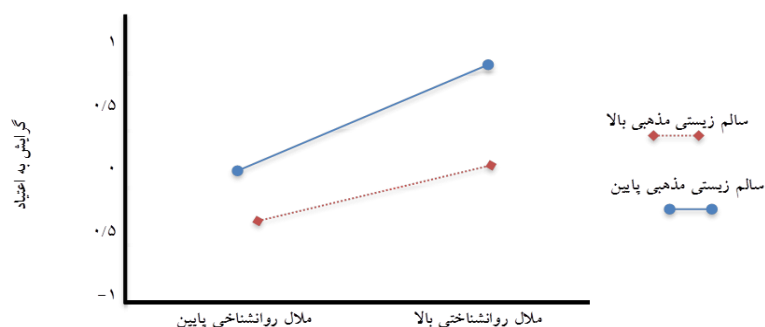
بنابراین بین متغیرهای مستقل (پیش‌بین) پژوهش هم‌خطی چندگانه وجود ندارد. برای آزمون نقش تعدیل‌کنندگی سالم‌زیستی مذهبی از رگرسیون سلسله‌مراتبی استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول شماره ۳ گزارش شده است. شاخص دوربین - واتسون که به منظور بررسی مفروضه استقلال خطا اجرا شد، برابر ۲/۰۹ بود که در دامنه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار داشت و از این مفروضه تخطی نشد. همچنین فرض نرمال بودن باقی‌مانده‌ها با استفاده از رسم نمودار هیستوگرام برای مانده‌ها بررسی شد که نمودار شکل نرمال داشت و این مفروضه برقرار بود.

نتایج جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد ($F=۰/۴۴$ و $P < ۰/۰۱$) و بین سالم‌زیستی مذهبی با خودتمایز یافتگی ($F=۰/۳۱$ و $P < ۰/۰۱$)، رابطه مثبت معنادار وجود دارد. بین سالم‌زیستی مذهبی با گرایش به اعتیاد ($F=-۰/۲۹$ و $P < ۰/۰۰۱$) و بین خودتمایز یافتگی با گرایش به اعتیاد ($F=-۰/۳۸$ و $P < ۰/۰۰۱$) رابطه‌ی منفی معنادار وجود دارد. همچنین، نتایج حاصل از بررسی هم‌خطی چندگانه در جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که آماره تحمل و عامل تورم واریانس در دامنه پذیرش (آماره تحمل بزرگ‌تر از ۰/۱۰ و عامل تورم واریانس کمتر از ۱۰) قرار دارند.

جدول شماره ۳- نتایج رگرسیون سلسله‌مراتبی برای اثر تعاملی ملال روان‌شناختی و سالم‌زیستی مذهبی در پیش‌بینی گرایش به اعتیاد

گام	B	SE _B	β (بتا)	T	R	R ²	ΔR^2	F	P
اول ملال روان‌شناختی	۰/۴۱	۰/۰۲۵	۰/۴۵	۸/۱۵	۰/۴۴	۰/۳۹	۰/۳۹	۸۶/۵۹	۰/۰۰۱
دوم سالم‌زیستی مذهبی	-۰/۱۸	۰/۰۱۰	-۰/۱۹	-۴/۱۷	۰/۴۹	۰/۴۷	۰/۰۸	۵۷/۱۴	۰/۰۰۱
سوم ملال روان‌شناختی × سالم‌زیستی مذهبی	۰/۱۴	۰/۰۰۸	۰/۱۶	۳/۰۲	۰/۶۰	۰/۵۷	۰/۱۰	۲۷/۹۱	۰/۰۰۱

روان‌شناختی و سالم‌زیستی مذهبی می‌توان نتیجه گرفت که متغیر سالم‌زیستی معنوی قادر به تعدیل رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد است. به عبارت دیگر رابطه ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد در سطوح بالا و پایین متغیر سالم‌زیستی مذهبی متفاوت است. به منظور روشن نمودن ماهیت اثر تعدیل‌کننده سالم‌زیستی مذهبی، نمودار تعامل با استفاده از ضریب رگرسیون استاندارد خطوط رگرسیون برای افراد بالا و پایین ترسیم شد. نمودار شماره ۱ نحوه تعامل ملال روان‌شناختی و سالم‌زیستی مذهبی را در ارتباط با گرایش به اعتیاد نشان می‌دهد.

نمودار شماره ۱- اثر تعاملی ملال روان‌شناختی و سالم‌زیستی مذهبی در پیش‌بینی گرایش به اعتیاد

برای آزمون نقش تعدیل‌کنندگی خود‌نمای‌یافتگی نیز از رگرسیون سلسله‌مراتبی استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول شماره ۴ گزارش شده است. شاخص دوربین - واتسون که به منظور بررسی مفروضه استقلال خطا اجرا شد، برابر ۱/۶۲ بود که در دامنه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار داشت و از این مفروضه تخطی نشد. همچنین مفروضه نرمال بودن باقی‌مانده‌ها با استفاده از رسم نمودار هیستوگرام برای مانده‌ها بررسی شد که نمودار، شکل نرمال داشت و این مفروضه برقرار بود.

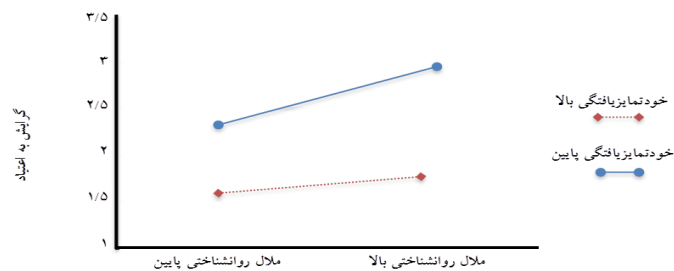
نتایج جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که در گام اول ملال روان‌شناختی به تنهایی ۳۹ درصد از واریانس گرایش به اعتیاد را تبیین می‌کند، در گام دوم متغیر تعدیل‌کننده سالم‌زیستی مذهبی با اضافه شدن به معادله رگرسیون در کنار ملال روان‌شناختی در مجموع ۴۷ درصد از واریانس گرایش به اعتیاد را تبیین می‌کند. در نهایت نیز در گام سوم تعامل بین ملال روان‌شناختی و سالم‌زیستی مذهبی به معادله رگرسیون اضافه شد که نتایج این تعامل ۵۷ درصد قدرت تبیین گرایش به اعتیاد را دارد؛ بنابراین، با توجه به بالا رفتن میزان واریانس تبیین‌شده متغیر گرایش به اعتیاد در نتیجه ورود متغیر تعاملی ملال

همان‌طور که نمودار شماره ۱ نشان می‌دهد گرایش به اعتیاد در نوجوانانی که ملال روان‌شناختی بالا و سالم‌زیستی مذهبی پایین‌تری دارند، در بیشترین حد و در نوجوانانی که ملال روان‌شناختی پایین و بهزیستی معنوی بالاتری دارند، در کمترین حد است. به علاوه، قابل مشاهده است در شرایطی که ملال روان‌شناختی بالا با سالم‌زیستی مذهبی بالا همراه است، نسبت به زمانی که با سالم‌زیستی مذهبی پایین‌تر همراه باشد، گرایش به اعتیاد در نوجوانان کمتر است و در نتیجه نقش تعدیل‌کننده سالم‌زیستی مذهبی در رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد مورد تأیید قرار می‌گیرد. در ادامه

جدول شماره ۴- نتایج رگرسیون سلسله‌مراتبی برای اثر تعاملی ملال روان‌شناختی و خود‌نمای‌یافتگی در پیش‌بینی گرایش به اعتیاد

گام	B	SEB	β (بتا)	T	R	R ²	ΔR^2	F	P
اول ملال روان‌شناختی	۰/۵۱	۰/۰۳۵	۰/۵۵	۱۱/۲۹	۰/۵۴	۰/۴۹	۰/۴۹	۹۳/۲۸	۰/۰۰۱
دوم خود‌نمای‌یافتگی	-۰/۲۷	۰/۰۱۹	-۰/۲۹	-۶/۳۷	۰/۶۱	۰/۵۶	۰/۰۷	۵۱/۴۳	۰/۰۰۲
سوم ملال روان‌شناختی × خود‌نمای‌یافتگی	۰/۲۳	۰/۰۱۷	۰/۲۵	۵/۷۲	۰/۷۲	۰/۶۹	۰/۱۳	۳۹/۰۷	۰/۰۰۱

و خودتمایز یافتگی، می‌توان نتیجه گرفت که متغیر خودتمایز یافتگی قادر به تعدیل رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد است؛ به عبارت دیگر رابطه ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد در سطوح بالا و پایین متغیر خودتمایز یافتگی متفاوت است. به‌منظور روشن نمودن ماهیت اثر تعدیل‌کننده خودتمایز یافتگی، نمودار تعامل با استفاده از ضریب رگرسیون استاندارد خطوط رگرسیون برای افراد بالا و پایین ترسیم شد. نمودار ۲ نحوه تعامل ملال روان‌شناختی و خودتمایز یافتگی را در ارتباط با گرایش به اعتیاد نشان می‌دهد.

نمودار شماره ۲- اثر تعاملی ملال روان‌شناختی و خودتمایز یافتگی در پیش‌بینی گرایش به اعتیاد

خود دچار مشکل می‌شوند و به دنبال رفتارها و فعالیت‌هایی می‌گردند که خیلی سریع برای آنان پاسخ لذت را فراهم کند و منجر به کاهش احساس ملال روان‌شناختی در آنان شود. در نتیجه، براساس مطالعه این پژوهشگران، در مقایسه رفتارهایی از قبیل قماربازی، بازی‌های اینترنتی و مصرف مواد که نوجوانان برای کسب لذت سریع انجام می‌دهند، مصرف مواد برای آنان احساسی فراهم می‌کند که با تجارب معمول در زندگی روزانه آنها متفاوت است؛ بنابراین، می‌توان استنباط کرد که هرچه سطح ملال روان‌شناختی نوجوانان بالاتر باشد، احتمال گرایش آنها به مصرف مواد و اعتیاد بیشتر است. در کنار موارد مطرح‌شده، در تبیینی دیگر می‌توان بیان داشت که احساس ملال روان‌شناختی به‌مرور زمان باعث می‌شود که خودکنترلی نوجوانان کاهش یابد و آنها در مواجهه با استرس‌های ناشی از مدرسه و سایر حوزه‌های زندگی به دلیل ناتوانی در تعدیل احساسات و شناخت‌های خود به برخی رفتارهای تکانشی به‌منظور مقابله با ملال روان‌شناختی دست بزنند. یکی از این رفتارها، جستجوی لذت فوری در زمان حال به‌جای پاداش‌های بزرگ‌تر در آینده است؛ بنابراین به نظر می‌رسد که نوجوانان با سطح ملال روان‌شناختی بالا هنگام تجربه استرس شدید، به‌منظور تعدیل ملال و رهایی از یکنواختی ناشی از این احساس به سمت لذت‌های آنی مانند مصرف مواد گرایش داشته باشند [۱۳]. نتایج تحلیل رگرسیون

نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که در گام اول ملال روان‌شناختی به‌تنهایی ۴۹ درصد از واریانس گرایش به اعتیاد را تبیین می‌کند، در گام دوم متغیر تعدیل‌کننده خودتمایز یافتگی با اضافه شدن به معادله رگرسیون در کنار ملال روان‌شناختی در مجموع ۵۶ درصد از واریانس گرایش به اعتیاد را تبیین می‌کنند. درنهایت نیز در گام سوم تعامل بین ملال روان‌شناختی و خودتمایز یافتگی به معادله رگرسیون اضافه شد که نتایج این تعامل ۶۹ درصد قدرت تبیین گرایش به اعتیاد را دارد؛ بنابراین، با توجه به بالا رفتن میزان واریانس تبیین‌شده متغیر گرایش به اعتیاد در نتیجه ورود متغیر تعاملی ملال روان‌شناختی

همان‌طور که نمودار شماره ۲ نشان می‌دهد گرایش به اعتیاد در نوجوانانی که ملال روان‌شناختی بالا و خودتمایز یافتگی پایین‌تری دارند، در بیشترین حد و در نوجوانانی که ملال روان‌شناختی پایین و خودتمایز یافتگی بالاتری دارند، در کمترین حد است. به‌علاوه، قابل‌مشاهده است در شرایطی که ملال روان‌شناختی بالا با خودتمایز یافتگی بالا همراه است، نسبت به زمانی که با خودتمایز یافتگی پایین‌تر همراه باشد، گرایش به اعتیاد در نوجوانان کمتر است و در نتیجه نقش تعدیل‌کننده خودتمایز یافتگی در رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد مورد تأیید قرار می‌گیرد.

بحث

پژوهش حاضر به‌منظور بررسی نقش تعدیل‌کنندگی سالم‌زیستی مذهبی در رابطه بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد در بین دانش‌آموزان پسر شهر نورآباد انجام شد. نتایج نشان داد که بین ملال روان‌شناختی با گرایش به اعتیاد نوجوانان رابطه مثبت وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج مطالعات قبلی [۱۴،۱۱] مبنی بر رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد همسو است. در تبیین این نتایج، مطابق با دیدگاه Chou و همکاران [۱۵] می‌توان بیان داشت نوجوانانی که سطح ملال روان‌شناختی بالایی دارند، در تجربه لذت از فعالیت‌های روزانه و اوقات فراغت

شخصی خود در زندگی به سازگاری روانی بالایی دست یابند و به خاطر کسب رضایت دیگران رفتار و عقاید خود را تغییر ندهند [۳۰]. همچنین، سطح بالای خودتمایزیافتگی به افراد این امکان را می‌دهد که نسبت به هیجان‌ات خود، آگاهی بالایی داشته باشند و با سنجش متفکرانه موقعیت‌های پرخطر که در بسیاری از افراد منجر به بروز رفتارهای غیرارادی و گرفتن تصمیمات نافرجام می‌شود، کنترل خود را از دست ندهند و با در نظر گرفتن عقل و منطق و همچنین مدیریت هیجان‌ات و حفظ باورهای خود در آن موقعیت‌ها موفق عمل کنند [۲۷]. در تبیینی دیگر می‌توان بیان داشت که خودتمایزیافتگی بالا به فرد کمک می‌کند تا بتواند شناخت بیشتری نسبت به خود، تصمیمات، نیازها، خواسته‌ها، اهداف، نقاط ضعف، نقاط قوت، احساسات، ارزش و هویت خود داشته باشد و با برنامه‌ریزی برای رسیدن به اهداف، کنترل احساسات و برانگیختگی خود و رشد مهارت‌های اجتماعی، زمینه‌گرایی به اعتیاد را کاهش دهد [۳۱]. هر پژوهشی دارای محدودیت است و در خصوص پژوهش حاضر می‌توان بیان داشت که تفاوت‌های فردی آزمودنی‌ها مانند تفاوت در انگیزه و علاقه به موضوع، می‌تواند نتایج این پژوهش را با محدودیت روبه‌رو کند. همچنین، این پژوهش صرفاً بر روی دانش‌آموزان نوجوان شهر نورآباد انجام شده است که تعمیم نتایج به کل دانش‌آموزان و دانش‌آموزان دختر باید با احتیاط صورت گیرد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی با نمونه‌های دختر و در مناطق مختلف انجام شود که به غنای اطلاعات کمک گردد. همچنین، مطالعه حاضر یک طرح مقطعی بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود که با استفاده از مطالعات طولی و همچنین رویکردهای کیفی در زمینه‌ی این متغیرها مطالعاتی انجام شود که به درک کامل‌تر این متغیرها بیفزاید.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که گرایش به اعتیاد در نوجوانانی که ملال روان‌شناختی پایین، سالم‌زیستی مذهبی و خودتمایزیافتگی بالاتری دارند، در کمترین حد است و سالم‌زیستی مذهبی و خودتمایزیافتگی می‌تواند اثر منفی ملال روان‌شناختی بر گرایش به اعتیاد را تعدیل کند. بنابراین، نتایج این مطالعه برای نوجوانان و متخصصان حوزه‌ی نوجوانان چندین پیشنهاد کاربردی دارد. ابتدا این‌که یافته‌ها نشان داد که می‌توان از طریق تقویت سالم‌زیستی مذهبی به نوجوانان کمک کرد که ملال روان‌شناختی خود را مدیریت کنند و به احتمال کمتری به اعتیاد گرایش داشته باشند. سالم‌زیستی مذهبی - معنوی مهارت و منبعی است که متخصصان می‌توانند از طریق آموزش و مداخلات مشاوره‌ای آن را ارتقا دهند؛ بنابراین، قرار دادن توسعه

سلسله‌مراتبی نشان داد که سالم‌زیستی مذهبی در رابطه بین ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد نقش تعدیل‌کننده دارد و می‌تواند رابطه بین این دو متغیر را تضعیف کند. نتایج پژوهش حاضر به‌طور ضمنی با مطالعات قبلی [۲۰، ۱۹] همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که زندگی نوجوانان در فرهنگ ایرانی - اسلامی موجب در هم تنیدگی باورهای مذهبی - معنوی با زندگی آن‌ها شده است. به‌گونه‌ای که دور ماندن از این باورها و عقاید سبب خواهد شد که فرد دچار کشمکش‌های درونی، احساس پوچی، یأس، بی‌هدفی و ملال روان‌شناختی بیشتر در برابر بحران‌های زندگی شود و نتواند ناملایمات را تحمل کند و در نتیجه ممکن است به برخی رفتارهای پرخطر، از قبیل مصرف مواد گرایش پیدا کند [۲۳، ۲۲]. همچنین، می‌توان مطرح کرد که داشتن باورهای محکم مذهبی از طریق ارتقای تاب‌آوری افراد، توانایی آن‌ها را برای مقابله با شرایط یکنواخت زندگی ارتقا می‌دهد که این امر می‌تواند در کاهش سطح ملال روان‌شناختی آن‌ها و در نتیجه گرایش کمتر به اعتیاد مؤثر باشد [۲۴]. در تبیینی دیگر می‌توان بیان داشت که سالم‌زیستی مذهبی به دلیل داشتن زیربنایی به نام دین‌داری می‌تواند از نوجوانان در مقابل گرایش به رفتارهای پرخطر مانند مصرف مواد حمایت کند [۲۵]: زیرا مطابق با دیدگاه Wallace [۱۷] دین‌داری و سالم‌زیستی مذهبی از طریق برقراری یک نظام اخلاقی به تسهیل تجربه معنوی کمک می‌کند و این تجربه معنوی، تعهدات اخلاق را استحکام می‌بخشد و این موضوع می‌تواند مانع از گرایش افراد به انجام رفتارهای پرخطر شود؛ بنابراین می‌توان استنباط کرد که نوجوانان دارای سالم‌زیستی مذهبی به دلیل معنایی که به خود و جهان اطراف می‌دهند، می‌توانند در شرایطی که احساس ملال روان‌شناختی دارند، با احساس ارزشمندی و هدفمندی ناشی از سالم‌زیستی مذهبی با این احساس ملال مقابله کنند و به احتمال کمتری به اقداماتی از قبیل مصرف مواد دست بزنند. در بخش دیگر پژوهش حاضر، نتایج تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی نشان داد که خودتمایزیافتگی در رابطه ملال روان‌شناختی و گرایش به اعتیاد نقش تعدیل‌کننده دارد و می‌تواند رابطه بین این دو متغیر را تضعیف کند. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین از جمله Church و همکاران [۳۲] و Thorberg و Lyvers [۳۳] همخوان است. در تبیین این یافته می‌توان بیان داشت به‌طور کلی اضطراب مزمن که مشخصه افراد و نظام‌های تمایز نیافته است، باعث ناکارآمدی افراد و نظام خانواده و مسائلی از قبیل گرایش به اعتیاد می‌شود [۳۴]. در طرف مقابل، پایین بودن سطح اضطراب مزمن در افرادی با سطح خودتمایزیافتگی بالا، آن‌ها را در مقابل خطر ابتلا به حالات روان‌شناختی از جمله ملال روان‌شناختی محافظت می‌کند؛ زیرا این افراد توانایی دارند که با معنادادن به عقاید و باورهای

نامطلوب این احساس ملال از جمله گرایش به اعتیاد مقابله کنند.

تشکر و قدردانی

این پژوهش به‌طور مستقل انجام شده است. بدین‌وسیله از مسؤولان اداره آموزش و پرورش، دانش‌آموزان شرکت‌کننده در مطالعه و همچنین مسؤولان مدارس تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

References:

- [1] Tsirigotis, K. Gender Differentiation of Indirect Self-Destructiveness in Drug Addicted Individuals (Indirect Self-Destructiveness in Addicted Women and Men). *Psychiatr Q* 2019; 90: 371–83.
- [2] Tripp MK. Tanning addiction in adolescents: directions for measurement and intervention development. *J Invest Dermatol* 2018; 138(7): 1463-7.
- [3] Cheung Y, Cheung NT. Adolescents drug abuse in Hong Kong: Prevalence, Psychological correlates, and prevention. *J Adoles Health* 2019; 64(6): 28-33.
- [4] Eaton DK, Kann L, Kinchen S, Shanklin S, Flint KH, Hawkins J. Youth risk behavior surveillance - United States, 2018. *Morb Mortal Wkly Rep* 2019; 61(4): 1-162.
- [5] Saberi Z, Farrokhi N, Namvar H. Causal Relationship between Spiritual Intelligence and Addiction Potential with the Mediating Role of Meta-Cognitive Beliefs and Academic Hardiness. *Res Addiction* 2018; 12(48): 135-56. [in Persian]
- [6] Trifilieff P, Ducrocq F, Vander Velldt S, Martinea D. Blunted dopamine transmission in addiction: potential mechanisms and implications for behavior. *Seminars in Nuclear Med* 2017; 47(1): 64-74.
- [7] Samek DR, Rueter M, Keyes M, McGue M, Iacono WG. Parent involvement, sibling companionship, and adolescent substance use: A longitudinal, genetically informed design. *J Fam Psychol* 2015; 29(4): 614–23.
- [8] Mercer KB, Eastwood JD. Is boredom associated with problem gambling behavior? It depends on what you mean by 'boredom'. *Int Gambl Stud* 2010; 10: 91–104.
- [9] Westgate EC, Wilson TD. Boring thoughts and bored minds: The MAC model of boredom and cognitive engagement. *Psychol Rev* 2018; 125(5): 689–713.
- [10] Goldstein AL, Vilhena-Churchil N, Stewart SH, Hoaken PN, Flett GL. Mood, motives and money: an examination of factors that differentiate online and non-online young adult gamblers. *J Behav Addict* 2016; 5: 68-76.
- [11] Chen H. The relationship between alexithymia and emotional symptoms: Mediating effects of boredom proneness. *Chin J Clin Psychol* 2016; 24(4): 648–51.

سالم‌زیستی مذهبی در برنامه‌های آموزش ساختارمند می‌تواند رفتارها و پیامدهای نامطلوب را کاهش دهد. دوم این‌که، نتایج مطرح می‌کند که سطح خودتمایز یافتگی بالا باعث می‌شود که نوجوانان احساس ملال روان‌شناختی پایین‌تری داشته باشند؛ بنابراین، بسیار ضروری است که با استفاده از آموزش‌های خانواده‌محور به توسعه سطح تمایز یافتگی نوجوانان کمک کرد تا بتوانند با پیامدهای

- [12] Larimer M, Klimer J, Lee C. High school student drug prevention: A review of individual prevention strategies. *J Drug Issues* 2015; 35: 431-56.
- [13] Denson TF, Pedersen WC, Friese M, Hahn A, Roberts L. Understanding impulsive aggression: Angry rumination and reduced self-control capacity are mechanisms underlying the provocation-aggression relationship. *Pers Soc Psychol Bull* 2011; 37: 850–62.
- [14] LePera N. Relationships between boredom proneness, mindfulness, anxiety, depression, and substance use. *The New Sch Psychol Bull* 2011; 8(2): 15–25.
- [15] Chou WJ, Chang YP, Yen CF. Boredom proneness and its correlation with internet addiction and internet activities in adolescents with attention-deficit/ hyperactivity disorder. *Kaohsiung J Med Sci* 2018; 34: 467-74.
- [16] Garcia SDO, Babarro JM, Romero, DLPT. Spirits contra Spiritum: Including Spirituality in addiction treatments for recovery, a systematic review. *Uni J Psychol* 2017; 5(2): 66–87.
- [17] Wallace J. The contributions of spirituality and religious practices to children's happiness. BC: University of British Columbia; 2010.
- [18] Amlakian P, Amiri M, Taheri E. The mediating role of psychological hardiness in the relationship between spiritual well-being and religious commitment with the vitality in people with substance abuse disorder. *J Fundament Ment Health* 2019; 22(1): 17-25. [in Persian]
- [19] Michaelson V, Brooks F, Jirásek L, Inchley J, Whitehead R, King N, et al Developmental patterns of adolescent spiritual health in six countries. *SSM-Pop Health* 2016; 2: 294–303.
- [20] Ojala M. Regulating worry, promoting hope: How do children, adolescents, and young adults cope with climate change? *Int J Environ Sci Educ* 2012; 7(4): 537–61.
- [21] Gomes FC, Andrade AG, Izbicki R, Almeida AM, Oliveira LG. Religion as a protective factor against drug use among Brazilian university students: a national survey. *Revista Brasileira De Psiquiatria* 2013; 35(1): 29-37.

- [22] Holder M, Coleman B, Wallace J. Spirituality, religiousness, and happiness in children aged 8–12 years. *J Happ Stud* 2018; 11(2): 131–50.
- [23] Smith L, Webber R, DeFrain J. Spiritual well-being and its relationship to resilience in young people. *Sage Open* 2013; 1–13.
- [24] Hill PC, Pargament KI Advances in the conceptualization and measurement of religion and spirituality: Implications for physical and mental health research. *Am Psychol* 2008; 58: 64-74.
- [25] Yong H, Hamann SL, Borland R, Fong GT, Omar M. Adult smokers perception of the role of religion and religious leader ship on smoking and association with quitting. A comparison between Thai Budd hits and Malaysian Muslims. *Soc Sci Med* 2009; 69: 1025-31.
- [26] Merrill RM, Folsom JA, Christopherson SS. The influence of family religiosity on adolescents substance use according to religious preference. *J Soc Behav Pers* 2005; 33(8): 821-36.
- [27] Ercengiz M, Yildiz B, Savci M, Mark D. Griffiths. Differentiation of self, emotion management skills, and nomophobia among smartphone users: The mediating and moderating roles of intolerance of uncertainty. *Soc Sci J* 2020; 57(1): 20-31.
- [28] MoghadamFar N, Zokaie Ashtiyani M. The comparison of self-differentiation, early maladaptive schema, and the perceived social support in the married women, and the separated spouses. *Pathology, Counseling Family Enrichment* 2017; 3 (1): 93-114. [in Persian]
- [29] Skowron EA, Schmitt TA. Assessing interpersonal fusion: reliability and validity of a new DSI fusion with others subscale. *J Marital Fam Ther* 2003; 29: 209–22.
- [30] Lu-Ying N. The mediating role of self-differentiation in the relationship between college students' cell-phone dependence and family function. *Advanc Soc Sci Educat Hum Res* 2018; 281: 1-5.
- [31] Judith A, Cook SL, Stetina P, Hernandez C. Women in substance abuse recovery: measures of resilience and self-differentiation. *West J Nurs Res* 2009; 31(7): 905-22.
- [32] Church S, Bhatia U, Velleman R, Velleman G, Orford J, Rane A, et al. Coping strategies and support structures of addiction affected families: A qualitative study from Goa, India. *Fam System Health* 2018; 36(2): 216: 24.
- [33] Thorberg FA, Lyvers M. Attachment, fear of intimacy and differentiation of self among clients in substance disorder treatment facilities. *Addict behav* 2006; 31(4): 732-7.
- [34] Kamkar S, Farrokhi N, Salimi Bajestani H, Mardani Rad M. Developing and Testing of the Causal Model of Students' Addiction Potential based on Distress Tolerance and Differentiation with the Mediating Role of Alexithymia. *Res Addict* 2020; 15(55): 29-46. [in Persian]
- [35] Fahlman SA, Mercer-Lynn KB, Flora DB, Eastwood JD. Development and validation of the multidimensional state boredom scale. *Assess J* 2011; 20(1): 68-85
- [36] Mohseni-Ezhiyeh A, Ghamarani A. Psychometric Characteristics of the Persian Version of the Multidimensional State Boredom Scale (MSBS-PV) in Mothers of Children with Autism Spectrum Disorder. *JRUMS* 2017; 15(9): 821-34. [in Persian]
- [37] Weed N, Butcher NJ, Mckenna T, Ben-Porath Y. New measures for assessing alcohol and other drug problems with MMPI-2, APS & AAS. *J Per Assess* 1992; 58: 389-404.
- [38] Zargar Y, Najjarian B, and Naami AZ. Investigating the Relationship between Personality Traits, Religious Attitude, and Marital Satisfaction with Drug Addiction Readiness in Employees of an Industrial Company in Ahvaz. *J Educ Sci Psychol* 2008; 15(1): 99-120. [in Persian]
- [39] Unterrainer HF, Huber HP, Ladenhauf KH, Wallner SJ, Liebmann PM. MI-RSWB 48: The Development of a Multidimensional Inventory for Religious/Spiritual Well-Being. *Diagnostica* 2010; 49: 82–93.
- [40] Alilu M, Zarean M, Birami M, Hashemi T, Elhami AM, Ayatmehr F. Psychometric properties of Farsi version of Multi- dimensional Inventory for Religious-Spiritual Well-Being. *Contemporary Psychol* 2011; 6(1): 23-36. [in Persian]